

УДК 342

PORTRAIT OF THE SPECIALIST IN INTERNATIONAL RELATIONS IN THE CONTEXT OF EUROPEAN VECTOR FOR THE DIPLOMATIC PERSONNEL TRAINING**ПОРТРЕТ ФАХІВЦЯ-МІЖНАРОДНИКА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВЕКТОРА ПІДГОТОВКИ ДИПЛОМАТИЧНИХ КАДРІВ****Savchuk A.B. / Савчук А.Б.***postgraduate student / аспірант**Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Shevchenko, 57, 76018**Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, 76018*

У статті з'ясовано питання підготовки фахівців у сфері міжнародних відносин у державах Вишеградської четвірки. Акцентовано на компетентностях, якими повинен володіти майбутній дипломатичний працівник, а також на ключових завданнях підготовки майбутніх фахівців-міжнародників. Визначено основні якості, якими повинні володіти дипломовані фахівці у галузі міжнародних відносин, відповідно до програмних документів. Наголошено на важливості та необхідності використання позитивного зарубіжного досвіду у підготовці кадрів для міжнародної діяльності на теренах України.

Ключові слова: фахівець у сфері міжнародних відносин, професійна підготовка, держави Вишеградської четвірки.

Вступ. Для української освіти, яка робить успішні кроки на шляху до інтеграції в європейський освітній простір, важливе значення має вивчення продуктивного досвіду держав Вишеградської четвірки, які свого часу переживали подібний складний процес реформування системи вищої освіти, зокрема й у ділянці підготовки дипломатичних працівників. На нашу думку, саме курс на євроінтеграцію став тим чинником, який став своєрідним локомотивом у здійсненні успішних змін в освітній сфері Польщі, Чехії, Словаччини та Угорщини, що своєю чергою окреслили професіограму майбутнього фахівця-міжнародника в державах Вишеградської четвірки.

Основний текст. У такому ракурсі відбувалася і підготовка дипломатичних кадрів для молодих європейських держав, які декларували демократичний шлях розвитку. З одного боку, її регламентує низка засадничих документів Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, ЮНЕСКО, ОБСЄ, Парламентської асамблеї Ради Європи (ПАРЄ) з питань реформування освіти тощо [5]. З іншого боку, кожна із держав Вишеградської четвірки у сфері підготовки дипломатів має змогу обирати власну освітню стратегію. Тому цей освітній досвід є повчальний для нашої держави.

Результати аналізу джерельної бази [2-5] уможливив окреслити вимоги до дипломатичного працівника крізь призму європейського виміру. Ідеться не тільки про «класичні» характеристики міжнародника (це фахівець високого класу, який досконало розуміється на всіх «тонкощах» принципів, особливостях зовнішньої політики своєї держави та інших держав, бути професіоналом у міжнародних справах, володіти рідною, англійською, мовою країни свого перебування, володіти ораторським мистецтвом, дипломатичним

красномовством, мистецтвом еристики, діалогічним мовленням, мати добре сформовані риторичні уміння, уміти аналізувати інформацію; це державний службовець, який завжди діє у правовому полі, згідно з чинними законами та зовнішньополітичною доктриною держави, отриманих рекомендацій, міжнародного права; це фахівець, який глибоко розуміє цілі, завдання і особливості зовнішньополітичного курсу України, володіє високим рівнем політичної і громадянської свідомості, здатний обстоювати національні інтереси своєї держави; та низку інших), а й про здатність до стратегічного бачення розвитку подій, уміння передбачати наслідки дій, прогнозувати тенденцію розвитку ситуації, знання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, уміння використовувати їх у повсякденній дипломатичній роботі; високий загальноосвітній і культурний рівень, толерантність, тощо.

Учений В. Третько за результатами аналізу документів, які регламентують розвиток європейської освіти, виокремлює професійні якості (компетенції) міжнародника у таких вимірах: соціально-політичному, що забезпечують здатність брати на себе відповідальність, бути активними учасниками спільного ухвалення рішень; полікультурному, що уможливають підготовленість до життя в полікультурному середовищі, толерантності та поваги до інших національних культур; комунікативному, що передбачають уміння усного й письмового спілкування, зокрема й іноземними мовами; інформаційному, який спрямований на володіння новими технологіями, здатність аналізу і добору різної інформації; самоосвітньому (неперервне здобуття освіти протягом усього життя). Отже, за висновком науковця, акцент зроблено на формуванні в майбутніх фахівців якостей, умінь, навичок і знань, необхідних для роботи і спілкування у міжнародному оточенні, толерантності до національних і культурних цінностей [1].

Виокремлюємо іншу особливість – це зацікавленість європейських держав у підготовці висококваліфікованих фахівців у сфері міжнародних економічних відносин. Це насамперед спричинено тим, що економіка Республіки Польща, Чеської Республіки, Угорщини, Словацької Республіки значною мірою залежить від розвитку міжнародної торгівлі, міжнародних і інтеркультурних аспектів європейської та світової економіки. Не випадково чинниками особливої уваги держав Вишеградської четвірки до професійної підготовки фахівців у сфері міжнародних відносин стала міжнародна орієнтація компаній, глобалізація світових ринків, зростання потреби в налагодженні тісних зв'язків між державами. Це знайшло вияв у тому, що акцент зроблено на підготовці фахівців-міжнародників зовнішньоекономічного профілю.

За результатами аналізу навчальних планів вишів, які готують фахівців-міжнародників у Республіці Польща, зроблено висновок, що студенти здобувають знання з теорії міжнародних відносин, міжнародного управління і права, міжнародної безпеки, міжнародної політичної економіки і міжнародної історії, окрім того, вони вивчають проблеми міжнародної політики, зміни клімату, ядерної безпеки, геноциду, прав людини, глобалізації, корупції, міжнародної торгівлі тощо. Випускники університетів, де готують дипломатичні кадри, мають володіти методичною компетенцією, що

передбачає наявність методичного підходу до розв'язання проблем зовнішньої політики; глобальне, аналітичне, системне мислення; володіння методологією здійснення наукових досліджень, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, навички здійснення аналітичної, науково-дослідної діяльності, володіння концептуальними здібностями тощо.

Професійна підготовка фахівців міжнародних відносин у державах Вишеградської четвірки має ще таку специфічну особливість, як дистанційна форма навчання, яка стає дедалі раціональною та ефективною для здобуття освіти на основі модульних програм та новітніх інформаційних технологій, та неперервна освіта (система підготовки та перепідготовки дипломатичних кадрів). З огляду на це для професійної підготовки фахівців-міжнародників висуваються підвищені вимоги, зокрема щодо мотивації до навчання, самодисципліни, здатність до планування навчального процесу, здатність до саморозвитку, самовиховання тощо.

Важливим напрямом професійної підготовки фахівців у сфері міжнародних відносин в європейських країнах є їхня підготовка до майбутньої професійної кар'єри. Важливим аспектом розв'язання цієї проблеми є вивчення кар'єрних орієнтацій, які є складником професійного «Я» образу студента-міжнародника та значною мірою визначають його майбутній професійний шлях. У зв'язку з цим актуалізується формування таких особистісних якостей, як самостійність, працездатність, стресостійкість, мобільність, пунктуальність, гнучкість, креативність, ініціативність, цілеспрямованість, уміння витримувати моральні та фізичні навантаження тощо).

Висновки. На підставі результатів аналізу актуалізованої джерельної бази можна окреслити портрет майбутнього фахівця-міжнародника, що становить загальний спектр знань, умінь і навичок: професійні якості; інтелектуальні здібності; особистісні якості. Їх можна умовно згрупувати у загальнопрофесійні, предметно-функційні й науково-аналітичні компетенції, що постійно трансформуються, наповнюючись специфічним інструментарієм, адаптуються до викликів сьогодення .

Література:

- 1.Третько В. В. Професійна підготовка магістрів міжнародних відносин у Великій Британії: теорія і практика : монографія. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 414 с.
- 2.Edukacja 1997 – 2001. Raport. – Warszawa 2001. Dzierzgowska Irena [oprac.]. 19 s.
- 3.Edukacja w perspektywie integrowania się Europy/ red. nauk. Zdzisław Wołk. – Zielona Góra: Wydaw. Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego, 2000. – 163 s.
- 4.Edukacja w procesie przemian społecznych/ pod. red. Andrzeja Bogaja, Stefanego Kwiatkowskiego i Mirosława Szymiańskiego. – Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych, 1998. – 30 s.
5. Treaty establishing the European Community (Articles 149 to 150) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://europa.eu.int/eur>

lex/lex/en/treaties.

References:

1. Tretko V. V. (2013). Profesiina pidhotovka mahistriv mizhnarodnykh vidnosyn u Velykii Brytanii: teoriia i praktyka : monohrafiia [Professional Masters in International Relations in the UK: Theory and Practice]. Khmelnytskyi : KhNU, p. 414.
2. Edukacja 1997 – 2001. Raport (20001). [Education 1997 – 2001]. Report. Warsaw. Dzierzgowska Irena [compilation], p. 19.
3. Edukacja w perspektywie integrowania się Europy/ red. nauk. Zdzisław Wołk (2000). [Education in the perspective of European integration / ed. Nauk. Zdzisław Wołk]. Zielona Góra: Wydaw. Higher School of Pedagogy Tadeusz Kotarbiński, p. 163.
4. Edukacja w procesie przemian społecznych / pod. red. Andrzeja Bogaja, Stefanego Kwiatkowskiego i Mirosława Szymiańskiego. (1998). [Education in the process of social change / under edited by Andrzej Bogaja, Stefan Kwiatkowski and Mirosław Szymiański]. Warsaw: Institute for Educational Research, p. 30.
5. Treaty establishing the European Community (Articles 149 to 150). URL: <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/treaties>

Abstract. *The problem of professional training of specialists in international relations in the Visegrad Four states is considered. The basic abilities which certified specialists in international relations should possess in accordance to the program documents are determined. The importance and necessity of positive foreign experience using in personnel training for international activities in Ukraine are emphasized. The content of diplomats training in the states of the Visegrad Four involves the formation of general and professional competencies of the future specialist in international relations. Professional competencies are primarily determined by production functions and typical tasks of professional activity. General competencies include: ability to think systematically; readiness to use methods of applied political analysis of international processes in professional practice; readiness to be responsible for the decisions made in the scope of professional competence, ability to make non-standard decisions, solve tough situations; development of the creative thinking, professional initiative, initiation of positive changes; readiness to take responsibility and reveal leadership qualities.*

Key words: *specialist in international relations, professional training, states of the Visegrad Four.*

Науковий керівник: д.політ.н., проф. Цепенда І. Є.

Стаття надіслана: 16.05.2019

© Савчук А. Б.